

Zenginliği Yeren Uydurma Rivayetlerin Yarattığı Sosyolojik Etkilerin Teo-Stratejik Boyutu

Habib Celaleddin Kartal

 <https://orcid.org/0000-0001-8449-7445> | kartalhabib19@gmail.com

Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Çanakkale, Türkiye

Öz

Hadislerin, Hz. Peygamber'e aidiyetleri nedeniyle Müslüman toplumlar üzerinde büyük sosyolojik etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür. Aynı şekilde peygambere atfen uydurulan ve hadis zannedilen uydurma rivayetler de benzer sosyolojik etkiye sahip olmuştur. Her ne kadar hadis diye uydurulan rivayetler başlangıçta stratejik bir amaç için uydurulmuş olmasa da sonradan güç mücadelesi ve toplumsal etki bileşenlerine eklenerek stratejik amaçlar için kullanılır olmuşlardır. Çalışmada uydurma kategorisinde ele alınan örnekler üzerinden hadis diye nitelenen uydurma rivayetlerin daha sonra nasıl stratejik olarak kullanılabilirlikleri gösterilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın konusu, İslam dünyasında ortaya çıkan uydurma rivayetlerin yarattığı sosyolojik etkinin teo-stratejik boyutunu ortaya koymaktır. Burada uydurma rivayetlerle kastedilen ise bütün uydurma rivayet örneklerinin verilmesi değil, sosyolojik etki gücü yüksek az sayıda uydurma rivayet örneği ile teo-stratejik boyutun ele alınmasıdır. “Mümin için ölüm hayattan, fakirlik zenginlikten, zillet izzetten daha hayırlıdır. Ümmetin en şerlisi kim denildi. Resulullah da zenginlerdir dedi”, gibi Müslüman toplumlara ekonomi üzerinden sosyolojik müdahaleyi kolaylaştıran rivayetler, çalışmada ele alınan en önemli uydurma rivayetlerdir. Uydurma rivayetlerin geçmiş, şimdi ve gelecek bağlamında toplumsal olana etkisi ve toplumsalla ilişkisi bu anlamda hem doğrudan hem dolaylıdır. Bu açıdan çalışmada hadis diye bilinen uydurma rivayetler kapsamında ele alınan rivayetlerin hangi teo-sosyolojik müdahalelere nasıl kapı araladığı gösterilmektedir. Yine, bu çalışmada ele alınan uydurma rivayetler üzerinden dinin ne olduğu değil nasıl yaptığı hususu, uydurma rivayetlerin stratejik kullanımlarını göstermek açısından önem arz etmektedir. İslam toplumları için uydurma rivayetler üzerinden oluşturulan sosyolojik etkinin orta ve uzun vadedeki olumsuz sonuçları bir gerçekliktir. Çalışmanın amacı, Hz. Peygamber'e atfedilen ve “zenginliği yeren” uydurma rivayetlerin İslam toplumlarındaki sosyolojik etkisini göstermek suretiyle meseleyi, stratejik pencereden yorumlamaya da katkı sağlamaktır. Uydurma olduğu üzerinde hadis âlimlerinin ittifakı ile kesin olan uydurma rivayetlerin bir taraftan din ile bir taraftan da toplumu ilgilendirmeleri sebebiyle sosyoloji ve tarih ile olan ilişkisi disiplinler arası bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda çalışmada disiplinler arası bir yaklaşıma uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılarak yeteri kadar kaynak taranmış, yorumlanmış ve analiz edilmiştir. İslam dininin en önemli ikinci kaynağı olan hadisler üzerinden yeniden inşa edilen uydurma rivayetlerin teo-sosyolojik ve teo-stratejik boyutunun yeteri kadar araştırılmadığı, uydurma rivayet, sosyoloji ve güvenlik ilişkisinin ihmal edildiğı görülmüştür. Uydurma rivayetler, uzun süreçte İslam toplumlarındaki zihniyet

oluşumuna negatif yönde etki etmiştir. Uydurma rivayetlerin güç mücadelelerinde teo-sosyolojik müdahale aracı olarak kullanıldığını gösteren örnekler, konunun sadece din temelli ele alınarak geçirilecek kadar önemsiz bir konu olmadığını göstermektedir.

* Bu çalışma Prof. Dr. Özcan Güngör danışmanlığında Mart 2021 tarihinde tamamladığımız “Güç Mücadelesi Bağlamında Teo-Strateji ve Unsurları” başlıklı doktora tezi esas alınarak hazırlanmıştır (Doktora Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 2021).

Anahtar Kelimeler

Din Sosyolojisi, Hadis, Uydurma Rivayetler, Sosyolojik Etki, Teo-Strateji, Zenginliği Yeren Uydurma Rivayetler.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sunulan “Zenginliği Yeren Uydurma Rivayetlerin Yarattığı Sosyolojik Etkilerin Teo-Stratejik Boyutu” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	19.07.2023
Kabul Tarihi	07.08.2023
Yayın Tarihi	10.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat, Sosyal ve Davranış Bilimleri, Sosyoloji ve Sosyal Bilimler
Araştırma Alanı	Din Sosyolojisi
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/421
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	10. Oturum - 28 Ağustos 2023 Pazartesi 11:00 - 12:10
Telif Hakkı	© 2023 Habib Celaleddin Kartal. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Kartal, Habib Celaleddin. “Zenginliği Yeren Uydurma Rivayetlerin Yarattığı Sosyolojik Etkilerin Teo-Stratejik Boyutu”. 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 53-56. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

The Teo-Strategic Dimension of Sociological Effects Created by Fabricated Narratives Criticizing Wealth

Habib Celeleddin Kartal

 <https://orcid.org/0000-0001-8449-7445> | kartalhabib19@gmail.com
Dr., Ministry of National Education, Çanakkale, Türkiye

Abstract

It's possible to say that due to their attribution to the Prophet Muhammad, hadiths have had a significant sociological impact on Muslim societies. Similarly, fabricated narratives falsely attributed to the Prophet, which are believed to be Hadiths, have also had similar sociological effects. Although the fabricated narratives initially weren't created for strategic purposes, they later became utilized for strategic goals by becoming intertwined with power struggles and components of societal influence. This study demonstrates how fabricated narratives labeled as Hadiths can be strategically used based on examples falling into the category of fabrication. The focus of the study is to reveal Theo-strategic dimension of the sociological impact created by fabricated narratives emerging in the Islamic world. Here, "fabricated narratives" refer not to all fabricated narratives but to a few highly sociologically influential examples, exploring their theo-strategic aspect. Notably, narratives such as "For a believer, death is better than life, poverty better than wealth, and humility better than honor. The worst members of the community are the wealthy," facilitate sociological interventions through economics in Muslim societies, making them crucial examples discussed in this study. The impact and relationship of fabricated narratives with the social context, past, present, and future, are both direct and indirect. The study showcases how the selected fabricated narratives under the guise of Hadiths enable various theo-sociological interventions. Furthermore, the study emphasizes not what religion is, but how it functions, through the strategic use of fabricated narratives. The negative long-term consequences of sociological impact created through fabricated narratives for Islamic societies are a reality. The study aims to contribute to interpreting the issue from a strategic perspective by showcasing the sociological impact of fabricated narratives criticizing wealth, attributed to Prophet Muhammad. The undeniable fabrication of these narratives necessitates an interdisciplinary approach involving sociology and history due to their relevance to both religion and society. Therefore, the study employs qualitative research methods, including document analysis, to adequately search, interpret, and analyze sources. It's apparent that Theo-sociological and theo-strategic dimensions of fabricated narratives reconstructed through Hadiths, the second most significant source of Islamic faith, have been inadequately explored. Examples indicating that fabricated narratives are used as theo-sociological intervention tools in power struggles demonstrate that the topic isn't insignificantly religious and can't be dismissed as such.

* This study is based on the doctoral dissertation entitled "Theo-Strategy and its Elements in the Context of Power Struggle", which was completed in March 2021 under the

supervision of Prof. Dr. Özcan Güngör (Ph.D. Thesis, Ankara Yıldırım Beyazıt University, 2021).

Keywords

Sociology of Religion, Hadith, Fabricated Narratives, Sociological Impact, Theo-Strategy, Fabricated Narratives Criticizing Wealth.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “The Teo-Strategic Dimension of Sociological Effects Created by Fabricated Narratives Criticizing Wealth” presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-19
Accepted	2023-08-07
Published	2023-08-10
Category	Art & Humanities, Religion & Theology, Social and Behaviour Sciences, Sociology & Social Sciences
Research Area	Religious Studies, Sociology of Religion
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/421
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 10 - August 28, 2023, Monday 11:00 - 12:10
Copyright	© 2023 Habib Celaledin Kartal. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Kartal, Habib Celaledin. “The Teo-Strategic Dimension of Sociological Effects Created by Fabricated Narratives Criticizing Wealth”. <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 53-56. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54